

UNIVERSITETSPARKEN I KØBENHAVN

Af J. NILAUS JENSEN

Da Københavns Universitet stod overfor alvorlig pladsmangel og måtte se sig om efter udvidelsesmuligheder, erhvervede Universitetet den resterende del af den gamle Nørre Fælled til opførelse af en universitetsby. Her skulle de enkelte institutioner ligge frit i lys og luft i et parkareal, Universitetsparken.

Realisationen af disse planer tog sin begyndelse med opførelsen af Universitetsbiblioteket i begyndelsen af trediverne, men dette byggeri efterfulgtes ret hurtigt af opførelsen af Tandlægehøjskolen, Farmaceutisk Højskole og Anatomisk Institut. Derefter påbegyndtes anlægget af Universitetsparken, der var klar til tilplantning i 1941; man

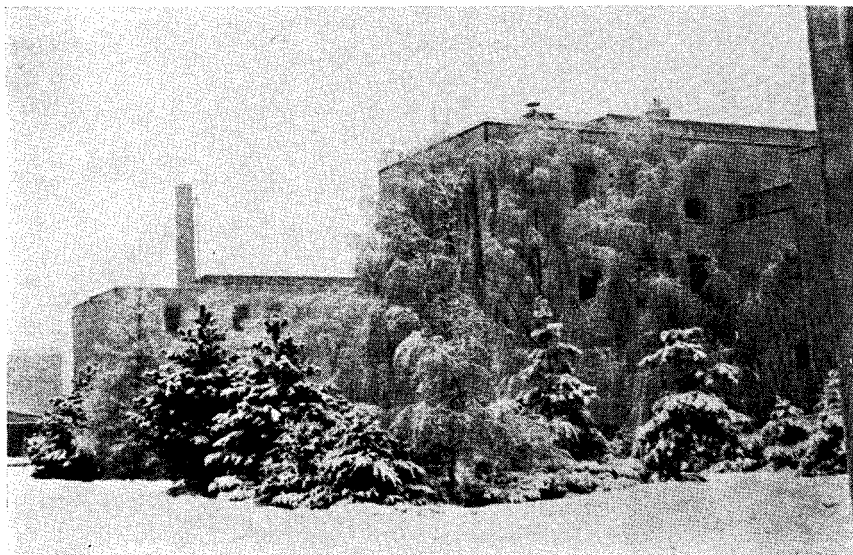

Fig. 1. Universitetsparken. Nåletræer og Birke ved Anatomisk Institut.
Fot. forf. 1954.

plantede da den store mængde fyldplanter, hovedsagelig El og Tjørn, og først i 1942 blev de blivende træer og buske plantet.

Parken dækker med bygninger et areal på ca. 6 ha. og ligger i en trekant mellem Nørre Allé og Jagtvej og med grænse op til Akademisk Boldklubs (A. B.) arealer. Den har endnu ikke fået sin endelige form, da der stadig er byggeplaner, som berører Universitetsparken, for eksempel skal det nye Zoologiske Institut ligge herude, der er ligeledes planer om en tennishal i tilknytning til A. B.s baner, og endelig bygges der i øjeblikket på den grund, der blev ledig, da Trekantens fodboldbane blev nedlagt. Den anlagte del af Universitetsparken er heller ikke færdig endnu, idet der ikke er anlagt veje og stier, og den er derfor ikke offentlig tilgængelig.

Parken er tænkt som delvis studieanlæg og var oprindelig tilplantet med hovedsagelig danske vildtvoksende træer og buske, men beplantningen er senere suppleret op med en række udenlandske træer og buske, idet parken ved den Botaniske Gartners overtagelse af tilsynet er indgået som en værdifuld og tiltrængt udvidelse af Botanisk Haves arboret.

Det oprindelige plantevalg er foretaget af parkens planlægger, afdøde havearkitekt G. N. BRANDT i samråd med arboretforstander dr. C. SYRACH LARSEN, som også har været medvirkende ved fremskaffelsen af en del af de mange arter, som er plantet i Universitetsparken.

Nomenklaturen i parken følger den nomenklatur, som anvendes i Botanisk Have, og planterne sendes til bestemmelse på Botanisk Museum, inden de anerkendes som svarende til det navn, de er plantet under, ligesom der også kun høstes frø af de træer og buske, som er anerkendt rigtige af Botanisk Haves plantebestemmer. Universitetsparken har yderligere flere gange kunnet glæde sig over magister JOHAN LANGES store dendrologiske indsigt. Parkens plantebestand er desværre ikke forsynet med etiketter, da parken i nogen grad henligger ubeskyttet, og det har vist sig umuligt at have etiketterne hængende i fred.

I de år, der er gået siden parkens tilplantning, er såvel træer som buske vokset godt til. Det kan ses på den årlige tilvækst, at jorden har henligget et længere åremål, idet der har været meget lange årsskud, og disse har i mange tilfælde givet ret svage grenvinkler, så der har været nogen skadevirkning af vind og regn på træer, som ikke er særlig vindføre (især *Robinia pseudoacacia* og *Ulmus americana*) men stort set er beplantningen vokset smukt og hurtigt til, så hurtigt at udhugningen næsten ikke har kunnet følge trit.

Af de mange arter af træer og buske, som parken rummer, skal først træerne omtales, da det er dem, der vil komme til at udgøre den væsentlige bestanddel af parkens fremtidige beplantning. Først vort hjemlige skovtræ, *Fagus sylvatica*, flere smukke bøge, som stammer fra dyrehavebøgene og nogle morsomme eksemplarer af den vrang Fasanbøg. Af Eg, et stort smukt eksemplar af *Quercus Frainetto*, nogle *Q. petraea*, *Q. borealis maxima*, nogle *Q. cerris* med meget stærkt og dobbelt indskårne blade, et par vrang Ege fra Grønholtvang samt ætlinge af Snoegen og Storkeegen i Jægerspris. Af Birk rummer parken nogle smukke *Betula verrucosa*, plantet sammen med stedsegrønne ved Anatomisk Institut, samt nogle *B. Maximovicziana*. Af Rakletræer desuden *Nothofagus* såvel *obliqua* som *prosera*, begge står på god jord og er vokset stærkt til, men det kneb noget med at klare vintrene 1955 og 1956, de fleste af dem frøs ned, men skyder fra grunden; *Ostrya carpinifolia* findes i et stort eksemplar, og *O. virginiana* i et nyplantet; af Popler kan nævnes *Populus koreana* og *P. trichocarpa* og *P. Szechuanica*.

Acer er repræsenteret ved en del arter, hvoraf særlig må fremhæves *A. saccharinum* i meget store eksemplarer, alderen taget i betragtning, *A. sacharum*, *A. macrophyllum*, som heller ikke helt kan klare vore vintre, *A. carpinifolium*, *A. pennsylvanicum* og *A. rufinerve*, der får meget fine efterårsfarver. Endvidere må nævnes 3 eksemplarer af *Platanus occidentalis*, som har klaret sig fint uden nedfrysning selv i forholdsvis strenge vintre som 1947 og 1955, en smuk *Paulownia tomentosa* plantet i 1947 og en *Eucommia ulmoides*, som dog endnu ikke har blomstret. Af *Ulmus* kan blandt andre nævnes *U. americana*, som i Universitetsparken har vist sig at være meget lidt vindfast, *U. laevis* og *U. pumila*.

Der er i Universitetsparken et stort sortiment af Tjørn, blandt hvilke der særlig kan være grund til at fremhæve *Crataegus calpodendron*, *C. chlorosarca*, med sorte frugter, *C. Douglassii*, *C. Lavellei*, meget sen og med længeblivende, plettede frugter, *C. punctata*, med mørkerøde frugter og varieteten *C. punctata* var. *aurea* med gule frugter, og *C. prunifolia*, særlig den sidstnævnte får meget smukke høstfarver. Desuden findes begge arter af *Crataegomespilus*, *C. Asnierii*, med spring særlig til tjørn, og *C. Dardari*, med spring både til Tjørn og Mispel. Af andre mere sjældne krydsninger kan nævnes et ungt eksemplar af *Sorbopyrus*, en krydsning mellem *Sorbus* og *Pyrus*, samt *Sorbaronia*, en krydsning mellem *Sorbus* og *Aronia*; denne krydsning har en lav, udbredt, nærmest forkrøblet vækst, men får smukke høstfarver.

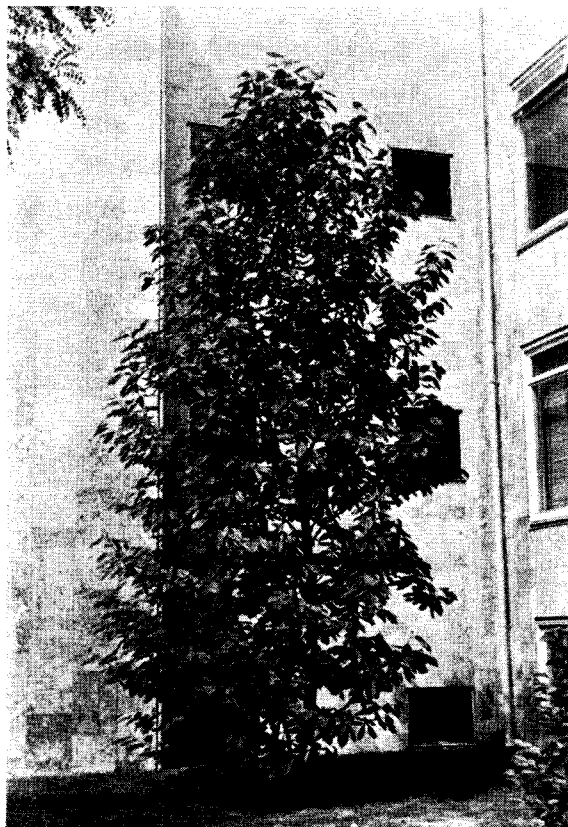

Fig. 2. Universitetsparken. *Magnolia acuminata* ved Anatomisk Institut.
Fot. forf. 1950.

Af de ærteblomstrede *Laburnocytisus Adami*, *Sophora japonica* og *Robinia pseudoacacia*, særlig et meget stort og smukt eksemplar ved indgangen til Anatomisk Institut; samme sted står et over 10 meter højt, slankt eksemplar af *Magnolia acuminata*. Endelig kan der være grund til at nævne *Prunus serotina*, hvoraf der findes flere og *P. pennsylvanica* med to veludviklede eksemplarer, der får en smuk høstkolorit.

Universitetsparken rummer også en del forskellige arter af buske. Oprindeligt var udvalget ikke ret stort, idet der som underplantning under de blivende træer var plantet hovedsagelig Liguster, hvoraf endnu en del er tilbage, og Tjørn, som efterhånden alle er ryddet, da de, anvendt som underplantning, er for hurtigtvoksende, så de blev en trusel for den blivende beplantning; tilbageskæring lod sig dårligt praktisere, da de svarede igen med meget lange og kraftige

årsskud, men fjernelsen af disse Tjørn, samt de mange El, som var plantet ind som fyld, har givet plads for en del buske, hvoraf nogle dog senere igen må ryddes, efterhånden som de trænges ud af træerne.

Blandt de mange buskarter er der en del, som man ikke almindeligvis træffer i vore parker og haver, heraf kan nævnes: *Aralia chinensis*, et stort, blomsterdygtigt eksemplar; af *Berberis* er der plantet mange, men en del er ryddet som ubestemmelige, til de sikre hører *B. amurensis*, *B. koreana*, *B. Morrisonensis* og *B. virescens*. De ærteblomstrede er repræsenteret ved *Caragana frutex*, *C. fruticosa*, *Colutea media* og et ungt eksemplar af *Cercis siliquastrum*. Blandt *Cornus*-arterne kan bemærkes *Cornus amomum*, *C. Bretschneideri*, *C. glabrata*, *C. pubescens* og *C. racemosus*.

Af *Cotoneaster* er der ligeledes en righoldig repræsentation, særlig *C. multiflora* har i Universitetsparken nået en smuk udvikling, men også arter som *C. bullata*, *C. divaricata*, *C. Henryana*, *C. horizontalis* var. *Wilsonii*, *C. obscura* og *C. racemiflora* var. *Veitchii* er bemærkelsesværdige, desuden en gruppe *C. frigida*, som endnu ikke har nået blomsterdygtig alder; sammen med *Cotoneaster* kan også nævnes *Pyracantha coccinea* og *P. coccinea* var. *Lalandii* samt *Photinia parviflora*, med meget fine efterårsfarver. Endvidere er der grund til at nævne *Coriaria japonica*, *Decaisnea Fargesii*, *Parrotia persica*, med to fritstående buske, der får dejlige høstfarver, sammen med denne *Hamamelis*, både *H. japonica* og *H. mollis* samt krydsningen mellem dem *H. japollis*, hvoraf der i Universitetsparken findes eksemplarer, der er 4–5 meter høje og *H. virginiana*, der er efterårsblomstrende; desuden må nævnes *Liquidambar orientalis* og *L. styraciflua*, begge med forholdsvis unge eksemplarer.

Universitetsparken rummer efterhånden et ret stort antal rosenarter. Der var ved den første tilplantning anvendt en del, men hovedsagelig i arterne: *Rosa canina* og *R. eglanteria*; ved efterplantning er der kommet mange til, hvoraf følgende er bestemt: *R. acicularis*, *R. bella*, *R. corymbifera* var. *Thuillieri*, *R. Helenae*, *R. leucantha*, *R. macrophylla*, *R. omeiensis*, *R. pendulina* var. *oxydon*, *R. pendulina* var. *setosa*, *R. pteragonis*, *R. selipoda*, *R. Sweginzowii*, *R. tomentella* var. *sclerophylla*, *R. Wilmottiae* og *R. Woodsii*. Af rosens slægtninge kan endvidere nævnes *Rubus Cockburnianus*, meget karakteristisk med sine rødbrune skud med hvidlig dug, og *R. Henryi*, der er stedsegrøn med tynde ranker og endelig *Rhodotypos scandens*.

Foruden de allerede nævnte *Prunus* kan der også være grund til at bemærke nogle lavere, buskagtige arter, *P. incisa*, *P. Petunicowi*,

P. tomentosa og *P. nipponica* var. *kurilensis*, som dog sikkert efterhånden vil udvikle sig til et lille træ.

Der er stadig mange buske i Universitetsparken, som med god grund kan fremhæves: *Ptelea Baldwinii*, *Rhus toxicodendron*, den giftige, men med skønne efterårsfarver og *R. trilobata*, *Ribes bureiense* og *R. divaricatum*, *Sibiraea laevigata*, *Staphylea pinnata*, af Syrener *Syringa microphylla*, *S. oblata* var. *dilatata* og et par ganske unge planter af *S. Prestonae* og endelig nogle *Viburnum*, *V. Burkwoodii*, *V. fragrans*, *V. lobophyllum* og *V. tomentosum*.

Til sidst skal af buskene *Weigela* nævnes; af denne slægt har Universitetsparken søgt at samle både arter og sorter ved hjemkøb fra forskellige planteskoler; det er blevet til et ganske pænt sortiment, men desværre viser det sig også, at der er store uoverensstemmelser om sorternes udseende, idet en række sorter synes at være ganske identiske, ligesom også den samme sort fås med vidt forskelligt udseende fra forskellige steder, så værdien af et sådant sortiment må forekomme noget problematisk. Midt i al sortsvirvaret er arterne dog temmelig sikre, det drejer sig om *W. floribunda*, *W. florida*, *W. hortensis* var. *nivea*, *W. Maximowiczii* og *W. Middendorffiana*, de to sidste med gule blomster.

Universitetsparkens bestand af *Coniferae* er ikke stor, hverken med hensyn til artsantal eller antal af individer. De fleste findes ved de nordlige indgange til Anatomisk Institut, hvor de danner et smukt parti sammen med birk og *Buxus sempervirens* i varieteterne *macrophylla* og *rotundifolia*. De stedsegrønne her er *Pinus nigra* var. *austriaca* og *P. silvestris* med underplantning af *Juniperus chinensis* var. *pfitzeriana*, *Taxus baccata* og *T. baccata* var. *aurea*. Desuden findes i bunden *Cotoneaster adpressa* var. *præcox*, *C. horizontalis*, *C. horizontalis* var. *Wilsonii* og nogle *Rubus Henryi*. I nær tilknytning til dette anlæg er plantet nogle *Larix decidua* og *L. leptolepis* og senere er der plantet et ungt eksemplar af *Ginkgo biloba*, der skulle have gode betingelser i dette selskab.

Af andre nåletræer kan nævnes *Pinus contorta*, *P. Peuce* og *P. resinosa*, et par *Larix eurolepis*, som stammer fra Hørsholm Arboret og nogle *Taxus baccata* var. *repandens* og *T. baccata* var. *Washingtonii*, men disse Taks har været gravet op, slået ind og sat på plads igen på grund af nedlægningen af et kloakrør, så derfor har de ikke nået den udvikling, de burde.

Ved Anatomisk Institut og ved de lave tilbygninger til Tandlægehøjskolen og Farmaceutisk Højskole er der indrettet espalier, og ved de forskellige cykleparkeringspladser er der raftehegn af vandrette

rafter med mellemrum, så der er gode muligheder for et sortiment af slyngende buske; det oprindelige udvalg var ikke særlig stort, det bestod af *Aristolochia durior*, *Clematis vitalba*, *Parthenocissus quinquefolia*, *P. quinquefolia* var. *Engelmannii* og *Polygonum baldschuanicum*; et par steder ved anatomisk Institut er der plantet *Parthenocissus tricuspidata*, der suger sig meget fast til de fliser af faxekalk, som instituttet er beklædt med.

Dette udvalg er senere ved lejlighedsvise fornyelser suppleret med mere interessante ting, dels gennem indkøb og dels med planter fra Botanisk Have. Af de nyere ting kan nævnes *Aristolochia tomentosa*, *Clematis montana* var. *rubens*, *C. tangutica*, *Hydrangea petiolaris*. *Lonicera periclymenum* var. *belgica*, *L. periclymenum* var. *purpurea*, *L. flava* og *L. Tellmanniana*. Fra Botanisk Have har parken fået en *Actinidia*, nogle *Celastrus*, et par *Ampelopsis*, en *Periploca graeca* og nogle *Vitis*, altsammen unge planter, som endnu ikke har kunnet bestemmes; det er hensigten, at der stadig skal finde en forøgelse af artsantallet sted, så længe der kan skaffes pladser til nye arter.